

‘Uitstoot van schadelijke stoffen zoveel mogelijk voorkomen’

In deze laatste maanden van het kabinet is er nog een flink aantal watergerelateerde dossiers dat de aandacht opeist van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, Stientje van Veldhoven (D66). Rode draad daarin is het omgaan met ongewenste en opkomende stoffen. Wat zijn de ambities van de staatssecretaris op dit gebied?

De drinkwatervoorziening heeft al geruime tijd een groeiende last van allerlei ongewenste stoffen in het oppervlakte- en grondwater, de bronnen waaruit drinkwater wordt geproduceerd. De drinkwaterbedrijven en de waterschappen komen constant nieuwe, onbekende stoffen in hun zuiveringen tegen. Meestal is dan niets bekend over de chemische samenstelling of de gevolgen van zo'n stof voor mens, dier of plant. Het kost nu veel tijd en geld om te ontdekken om welke stoffen het gaat en wat er tegen gedaan moet en kan worden. Dit moet echt anders, vinden de waterketenpartners, maar ook milieu- en consumentenorganisaties.

Wat zijn de prioriteiten van Nederland in het beleid als het gaat om opkomende stoffen in Europa en ons eigen land?

Van Veldhoven: 'Opkomende stoffen zijn stoffen die in het milieu worden aangetroffen, maar waarvan we nog niet weten of ze daar schadelijk zijn. Omdat voor deze stoffen nog geen risicogrenzen zijn vastgesteld, is de eerste vraag: hoe schadelijk is de stof precies? Dat gaat steeds beter omdat we dankzij Europese stoffenwetgeving al veel meer weten over de eigenschappen van stoffen die op de markt worden gebracht en het gevaar dat ze vormen voor onze gezondheid en het milieu. Bedrijven moeten aan het Europees Chemicaliën Agentschap ECHA laten zien hoe stoffen veilig kunnen worden gebruikt voordat de stof op de markt mag worden gebracht. Dat is hele belangrijke kennis om lokaal in te kunnen schatten wat de risico's zijn van de aanwezigheid van een stof in het milieu. Onder REACH bijvoorbeeld is er informatie beschikbaar van meer dan 23.000 stoffen. Hoe eerder nieuwe stoffen in beeld en onderzocht zijn, hoe eerder we eventuele maatregelen kunnen nemen zoals

bijvoorbeeld het aanscherpen van vergunningen. Samenwerkingen zoals de Nederlandse Delta-aanpak Waterkwaliteit, waarbij overheden, kennisinstituten en de industrie de handen ineenslaan, zijn hiervoor van grote waarde.'

'Mijn doel is om de uitstoot van schadelijke stoffen zoveel mogelijk te voorkomen. Daar werken we aan in Europa, door het gebruik van schadelijke stoffen in niet noodzakelijke producten aan banden te leggen, zoals ook is gebeurd met bijvoorbeeld schadelijke weekmakers en loodverbindingen in pvc, asbest en kwik. Hiermee draaien we de kraan zoveel mogelijk dicht. Daarnaast gaat het om stoffen vroegtijdig in het milieu te signaleren, onderzoek te doen en waar nodig maatregelen te nemen.'

Green Deal

Uiteraard is er ook een grote rol weggelegd voor de Europese regelgeving. Zo spreekt de recente Europese Green Deal over een 'toxic-free environment in 2030'. Ook ligt er nu een voorstel van de Europese Commissie om de PFAS-aanpak te laten gelden voor alle PMT-stoffen. Voornemens genoeg dus, maar het gaat nu om concrete invulling en uitvoering.

Hoe kijkt u aan tegen de nieuwe voorstellen vanuit de Europese Commissie voor wat betreft de Green Deal?

Van Veldhoven: 'De Green Deal is een ambitieus nieuw groeiplan om klimaatverandering en aantasting van het milieu tegen te gaan. Voor een gezonde toekomst en voor onze planeet moeten we met elkaar veel zorgvuldiger omgaan met grondstoffen. Een klimaat-

neutrale Europese Unie met een circulaire economie in 2050 is het doel. Recent presenteerde de Europese Commissie haar 'Chemicals Strategy for Sustainability Towards a Toxic-Free Environment'. Deze strategie sluit goed aan bij de inbreng die Nederland heeft geleverd, maar ook bij ons nationale stoffenbeleid en het Nationaal Milieubeleidskader, dat ik net heb uitgebracht. Denk aan het concept van 'Safe en Sustainable Design', dat stelt dat nieuwe chemische stoffen en materialen veilig en duurzaam zijn, van productie tot het einde van de levensduur. Maar ook het bevorderen van innovatie, rekening houden met combinatie-effecten en het voornemen om zorgwekkende stoffen zoals PFAS groepsgewijs te reguleren.'

'Tegelijkertijd spelen chemicaliën een grote rol in onze samenleving en in de overgang naar een duurzame economie. We gebruiken chemische stoffen voor de bereiding van ons voedsel, voor medicijnen, voor het bouwen van huizen, het maken van kleding, en ze komen in vrijwel elk hulpmiddel voor dat we gebruiken om ons welzijn te waarborgen en onze gezondheid en veiligheid te beschermen. Ik vind het heel belangrijk dat deze stoffen geen schade toebrengen aan onze gezondheid en het milieu. Producenten en leveranciers van stoffen en producten zijn hier verantwoordelijk voor. De Chemicals Strategy van de Commissie nodigt ons uit om

goed te kijken hoe deze verantwoordelijkheid om chemische stoffen duurzamer en veiliger te maken moet worden ingevuld. Europa loopt wereldwijd voorop als het gaat om veilig chemicaliënbeheer. Ik ben trots op de actieve bijdrage die Nederland hieraan levert.'

Opkomende stoffen

Het gaat bij opkomende stoffen vaak om PMT-stoffen die door de industrie worden geloosd, veelal met een vergunning. PMT staat voor persistent, mobiel en toxisch; een voorbeeld zijn PFAS. Deze stoffen worden niet afgebroken, bewegen zich makkelijk door het hele milieu en zijn giftig voor flora en fauna en dus ook voor de mens. Het denken over het omgaan met deze stoffen is volop in beweging. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht hoe ze in het milieu terecht komen en er worden manieren bedacht om ze te classificeren. Het uiteindelijke doel is om tegen te gaan dat deze stoffen überhaupt in het milieu komen en om in ieder geval te weten wanneer dat gebeurt en wat eraan kan worden gedaan.

In Nederland is de aanwezigheid van PFAS in de bodem en in het oppervlaktewater een groot probleem: welke stappen kunnen we gaan zetten om dit op te lossen?

Van Veldhoven: 'PFAS komen nu nog iedere dag aan alle kanten ons

land binnen. Dat moet fors naar beneden. We kunnen dit niet in ons eentje oplossen en moeten het probleem in heel Europa aanpakken door het gebruik van PFAS aan banden te leggen. Want als PFAS niet gebruikt worden, eindigen ze ook niet in ons milieu. Sinds begin dit jaar werken we samen met Duitsland, Denemarken, Zweden en Noorwegen aan een voorstel om het gebruik van niet-essentiële toepassingen van PFAS te verbieden. Het is voor het eerst dat een grote groep stoffen in één keer wordt voorgesteld voor regulering onder REACH. Naar verwachting wordt het onderbouwde voorstel in de eerste helft van 2022 formeel ingediend bij het Europees Chemicaliën Agentschap ECHA.'

'Ik vind dat we het probleem aan de voorkant moeten aanpakken door de kraan voor PFAS zoveel mogelijk dicht te draaien. PFAS hebben eigenschappen die heel handig zijn in bijvoorbeeld blusschuim of bij maken van regenjassen. Maar toch moeten we ervan af, tenzij het echt niet anders kan. Want deze stoffen breken nauwelijks af in ons milieu en ze kunnen schadelijk zijn voor onze gezondheid.'

Welke mogelijkheden ziet u in Europa als het gaat om het terugdringen van de emissies van PFAS en andere PMT-stoffen en welke rol kunnen de Europese regels voor chemische stoffen uit REACH daarbij spelen?

Van Veldhoven: 'In Europa is brede steun voor het geleidelijk aan banden leggen van PFAS en andere PMT's. Dat werd bijvoorbeeld goed duidelijk tijdens de Milieuraad van juni 2019, waarin de lidstaten de Commissie opriepen om met een actieplan te komen om alle niet-essentiële toepassingen van PFAS te verbieden. Ook de nieuwe Chemicaliën Strategie van de Europese Commissie is een

goed voorbeeld van deze ambitie. De Commissie stelt voor om drie nieuwe categorieën Substances of Very High Concern (SVHC) op te nemen onder REACH: hormoonverstorende stoffen, persistente, mobiele en toxische stoffen en zeer persistente en zeer mobiele stoffen. SVHC's worden in Nederland automatisch aangemerkt als Zeer Zorgwekkende Stoffen en komen daarmee onder het strengste emissieregime. Voor deze stoffen geldt dat nul-emissies het doel moet zijn door uitstoot geheel te voorkomen of door de emissies steeds verder terug te brengen.'

Veelbelovende initiatieven

De drinkwatersector is tot nu toe tevreden over de aanpak van de minister en de staatssecretaris. Er zijn flinke stappen gezet om lozingen verder te reguleren via vergunningen. Ook op het gebied van geneesmiddelen, cosmetica en schoonmaakmiddelen zijn veelbelovende initiatieven uitgerold, zoals de Ketenaanpak medicijnresten uit water. Een ander probleemgebied waar de drinkwaterbedrijven veel last van ondervinden, zijn de bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw. Hiervoor heeft de regering in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 de ambitie uitgesproken om in 2030 nagenoeg geen uitspoeling van deze middelen naar de bodem en het water te hebben.

De Europese Commissie heeft in haar 'chemicals strategy' vastgelegd dat alle PMT-stoffen in REACH als gevaarlijk worden geclassificeerd. Nederland zou wat de watersector betreft dit streven moeten ondersteunen.